

Razgled po šolskem svetu.

— **Dr. Josip Skupecky** profesor civilnega in rudarskega zakona na češkem vseučilišču v Pragi, je umrl 24. pret. m. v 53 letu svoje dobe. To je že tretji hud udarec, ki je zadel letos češko vseučilišče. Najprej je umrl Jan Gebauer, za njim Bohuš Rieger in sedaj Stupecky!

— **Kulturni napredek Bolgarske.** Povodom dvajsetletnice vladarja kneza Ferdinanda je bolgarska vlada izdala ogromno delo, ki opisuje ves kulturni in gospodarski napredek Bolgarije. Tako je bilo 1888. l. 2370 ljudskih šol, l. 1906. pa 3163. Po tem je tudi naraslo število učencev. Leta 1888. je bilo 3262 ljudskih učiteljev in učiteljic, danes pa 7241. Od 300.000 učencev se jih samo polovica poučuje v šolskih zgradbah. Nad 1000 vasi nima šolskih poslopij, ter so otroci prisiljeni učiti se v poedinah hišah, vaških občinskih hišah, zapuščenih mošejah itd. Od 1209 šolskih zgradb po ostalih krajih je dobra polovica v slabem stanju, ker so bile večinoma zgrajene brez načrta. — Leta 1887. je bilo 97 srednjih šol, dočim jih je danes 188. Pred 20 leti je bilo 5 popolnih gimnazij z 2280 dijaki in 123 učitelji, dočim je danes 11 popolnih gimnazij, od katerih so 3 v Sofiji s 421 učitelji 8542 dijaki. Dekliških gimnazij je 6 s 3834 učenkami in 164 učiteljicami. Pred 20 leti sta bili dve učiteljski s 304 dijaki in 21 učitelji, dočim je danes 5 moških in 1 žensko učiteljske z 853 dijaki in 97 učitelji. Pred 20 leti je potrošila vlada za srednje šole 1.200.000 levov, dočim potroši danes 3.620.000 levov. — Leta 1896. je bila ustanovljena šola za risanje, ki ima danes 158 učencev in 17 učiteljev. Ta šola je tekem 10 let dala 52 učiteljev risanja, 19 umetnikov, dočim jih je 37 odšlo v inozemstvo na daljno izobrazbo. — V Sofiji je bilo otvoreno vseučilišče s skromnimi sredstvi in s samo zgodovinsko-filozofsko fakulteto z 78 profesorji in 49 slušatelji. To vseučilišče se je kmalo razvilo ter je že leta 1903. imelo tri fakultete, ter se je z zakonom preustrojilo v vseučilišče. — Pod upravo naučnega ministrstva se nahajajo nastopni kulturno-prosvetni zavodi: 1. sofijska narodna knjižnica; 2. plovdivska narodna knjižnica; 3. narodni muzej; 4. narodno gledališče; 5. centralna meteorološka postaja; 6. šola za gluhoneme; 7. šola za slepce.

— **Nemški „Schulverein“** postavi nemško šolo in otroški vrtec v Hrastniku na svoje stroške. Povišal je tudi podporo za šolo na Pragarskem.

— **Pred upisovanjem otrok v ljudske šole na Moravskem** je sklenil češki oddelek deželnega šolskega sveta, naj se uradno določi število čeških in nemških šolskih otrok. Ta sklep je za Čehe velike važnosti, ker je na Moravskem veljal zakon, da mora češki otrok v češko, nemški v nemško šolo.

— **Mesto Kočevje** je imenovalo naučnega ministra dr. Marcheta častnim meščanom v priznanje njegovih zaslug za razširjenje tamošnje nižje gimnazije v višjo gimnazijo.

Z gospodarskega polja.

— **Poljedelska razstava na Štajerskem.** Štajerska kmetijska družba priredi l. 1910 v Ljubnem na Zgornjem Štajerskem poljedelsko razstavo.

— **Shod srbskih kmetijskih zadrugarjev** se je vršil te dni v Belgradu. Bilo je več tisoč zborovalcev.

— **Shod čeških in moravskih vrtnarjev.** V Kutni Hori se je vršil o priliki sadne razstave shod vrtnarjev, na katerem se je razpravljalo v stanovskih vprašanjih in o nujnosti potrebe ustanovitve višje vrtnarske šole s češkim učnim jezikom. Sprejeta je bila resolucija, s katero se pozivlja vlado in deželni odbor, da čimprej ustreže nujni potrebi čeških vrtnarjev ter jim osnuje višjo vrtnarsko šolo, na kateri se bodo v svoji materinščini lahko izobraževali v vseh strokah vrtnarstva, sadjarstva, vinarstva, zelenjarstva, semenarstva, kakor tudi nakitnega vrtnarstva.

Raznoterosti.

× **V papeževi vojski** v Vatikanu vlada nezadovoljstvo. Plemenitaško gardo hoče papež tako preustrojiti, da se bo v nji moralo služiti — zastoj. Tudi papeževi orožniki niso zadovoljni s plačo. Stvar je baje prišla tako daleč, da se je bati — štrajka.

× **Kralj Peter in ustava.** Kralj Peter je pri sprejemu v Paraćinu izrekel med drugim tudi te-le značilne besede: „Smatram za svojo vladarsko dolžnost, da zopet poudarjam, da sem stopil na prestol Srbije z ustavo v roki in da ta ustava, ki je jamstvo svobode in prava vseh srbskih državljanov, in poročstvo sloge med mano in srbskim narodom, služi tako meni, kralju srbskemu, kakor vam, srbskim državljanom, kot edina osnova delovanja na srečo in za napredek naše domovine, kot podlaga v stremljenju za dobrobit našega milega naroda.“ Tako govori konstitucionalen kralj.

× **Ameriško časnikarstvo.** V Zedinjenih državah izhaja 25.000 časopisov, od teh 2500 dnevnikov. Blizu 170.000 ljudi se živi v Ameriki neposredno le od časnikarstva, blizu en milijon pa posredno. Prav lepa je vsotica, ki jo daje teh 25.000 časopisov izdajateljem in založnikom, namreč 175 milijonov dolarjev na leto. Od te vsote prihaja 95 milijonov iz inseratov, dočim donaha naročnina s prodajo na drobno vred le 80 milijonov. Za ta denar pa je treba tudi mnogo delati, zakaj na leto osem milijard števil, t. j. na vsakega prebivalca z otroki in ženskami vred po 100 časopisnih števil na leto. Večina ameriških časopisov se stavi s stroji (Linotype); veliki dnevniki imajo po 30, 50 celo po 70 takih strojev.

× **20 milijonov za umetniško zbirko.** Angleška trgovina umetnin Duveen Brothers je plačala za slovečo in po vsem svetu znano zbirko Rudolfa Honna v Parizu 24 milijonov kron. Zbirka ima posebno lepe slike holandskih mojstrov. Samo Rembrandovih slik je v zbirki 11. Dosedaj je to največja vsota, ki je plačana za eno zbirko.

× **Poroke v Avstriji l. 1904.** Vseh porok v Avstriji je bilo imenovane leta 210.146. Večina ženinov (112.693) je bila v starosti med 24. in 30 letom, dočim je nevest tretjina (69.986) bila nad 20 do 24 let, druga tretjina (65.554) pa nad 24 do 30 let stara. 180.366 ženinov je bilo prej samskega stanu, 29.780 pa vdovcev ali ločenih; nevest pa je bilo 193.878 samskih in le 16.379 vdov ali ločenih. Iz tega se vidi, da se več vdovcev zopet poroči kakor vdov.

× **Največji demant na svetu** je takozvani „Cullinan“, ki ga je sklenil ravnokar transvaalski parlament kupiti za angleškega kralja, da se vdela v angleško krono. Značilno za pasjo pohlevnost šele od Angležev tepenih in podjarmljenih Burov je, da je njihova večina v parlamentu kakor en mož glasovala za ta velikanski izdatek, dočim so Angleži, ki imajo v parlamentu manjšino, odločno bili proti temu, češ, da državno gospodarstvo že itak izkazuje primanjkljaj. Demant „Cullinan“ tehta dve tretjini kg ter je velik kakor mala pest. Našel ga je rudar, ki se je imenoval Cullinan ter je postal čez noč milijonar, zakaj ta demant cenijo na 6 milijonov kron. Neobrušen ima 2660 karatov, a obrušen bo tehtal še vedno 2000 karatov, t. j. trikrat več nego tehtajo dosedaj znani demanti, namreč „Florentiner“ v zakladnici avstrijske cesarske hiše (139 $\frac{1}{2}$ karata), „Orlov“, ki je na vrhu ruskega žezla (194 karatov), „Südstern“ v francoski zakladnici (125 karatov) in „Kohinoor“ v angleški dvorni zakladnici (106 karatov).

× **Kolumbovo potovanje po smrti.** Kristof Kolumb mora še po smrti potovati. Ko je umrl 21. maja 1506 v Valladolidu, so ga tam pokopali. Leta 1509 so ga prepeljali v Cartujo pri Sevili. Cartujo je v preteklem stoletju Anglež Pickman izpremenil v tvornico za porcelan, ki še danes obstoji. Kolumbove kosti so prepeljali iz Cartuje že l. 1540, tedaj so jih prepeljali v S. Domingo na otoku Haiti, kakor si je pokojnik sam želel. Ko je pa ta del otoka prišel pozneje Francozom v roke, so prepeljali Kolumbove kosti leta 1796 v Havano, od tam pa leta 1898 na Španjo, in sicer nazaj v Seviljo, kjer so mu postavili v ondotni katedrali lep spomenik.

× **Drago jajce.** Londonski Rothschild je dal za jajce izumrle ptice moč 250 šterlingov. Jajce je nekoliko večje kot nojevo in so ga našli leta 1899 pri iskanju zlata v pesku reke

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“